

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

TÁRSADALMI HETILAP.

Előfizetési feltételek:

Budapest, VI., váci körút 3.

SZERKESZTI

Egész évre házhoz küldve . . . frt 7.—
Félévre " 3.50
Negyedévre " 1.75

hová minden küldemény intézendő.

SZABOLCSI MIKSA.

Egyes szám ára 14 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Üdvözet

Marosvásárhely izraelita hitközségének!

Jó lenne, ha a magyarországi zsidó hitközségek mindig szem előtt tartanák Trefort Ágoston, vallás- és közoktatásügyi miniszterünknek az 1887. évi költségvetési vita alkalmával mondott ama szavait, hogy a magyar zsidóság jelen helyzetében kulturintézmények létesítésére képtelen.

Ha nem ismerték még fel maguk a rákfenét, mely gátolja fejlődésüket, felemészti erejüket, velejüket, felismerhetik a miniszternek idézett eme szavai után. A meghasonlás, szétdaraboltság 19 év óta átka a magyar zsidóságnak. Érzik ezt mindenütt, de legsúlyosabban ott, hol egy községből több község lett, melyek egymást rontják, marják, a nélkül, hogy saját kebelükben hajszálnyit is épülnének.

Hiányzik az összműködés, nincs közakarát, nagyra növekszik a hideg közöny, de annál csekélyebb az egészért való lelkesedés. Ilyen viszonyok közt mit produkálhat a magyar zsidóság? Hogy volna benne képesség kulturintézmények létesítésére?

Nem állithatjuk, hogy egyes községek, kivált azok, melyekre a szakadás átka nem súlyosodott, vagy a hol a kivált rész oly csekély, hogy az egész nem érzi hiányát, a congressus óta bizonyos lendületet nem vehettek, de a közszellemet tekintve, a felekezeti és községi életet egészben véve, a magyar zsidóság az utolsó 19 év alatt még egyszer annyival visszafejlődött.

Itt a fanatizmus, ott az indifferentizmus pusztit; a nemes zsidó traditiókat itt egyoldaluan mivelik, ott gyakorolni elfelejtik; a zsidó szellemet itt elferdítik, ott kiküszöbölik; a zsidó is-

mereteket itt is elhanyagolják, ott meg épenséggel kiveszni engedik.

Mi más oka ennek, mint a háromféle zsidóság!

E szomorú állapotok azonban addig tartanak csak, míg maguk a községek fel nem ismerik a bajt és forrása elrekesztéséhez hozzá nem látnak. Ez pedig előbb-utóbb meg fog történni; meg kell történnie, ha nem akarják, hogy a zsidó hitközségi és felekezeti élet el ne csenevésszen vagy teljes pusztulásnak ne induljon.

A Székelyföld szép fővárosának zsidó hitközségei megmutatták az utat, melyen a szétszakad községeknek haladnia kell, és melyet követni fognak mindenütt, a hol a közösség szent érdekében le tudnak mondani kicsinyes magánérdekekről; a hol felismerték a bajok okát és meg van a nemes akarat segíteni is rajtok.

Marosvásárhelyen két község áll fenn, egy orthodox és egy statuquobeli. Míg egy volt a kettő, folyton izmosodott, gyarapodott, hatott; fejlesztette iskoláit, intézményeit, kultuszát. Mióta kettő lett az egyből, egymás leküzdésében vesztették erejüket, de annál kevesebbet tettek önmaguk fejlesztése érdekében. Mint a fejszés által ketté hasított élő fatörzs, kiszáradásnak indult mind a két fél. Ezt látták, érezték mindkét részen és közös akarattal elhatározták, hogy véget vetnek a viszálynak és ismét egygyé lesznek. Az egyik leteszi az orthodox nevezetét, a másik a statusquo jelzőjét és lesz a kettőből, a mi régente volt: »Izraelita hitközség«.

Szivünkől üdvözljük ez új szövetséget; üdvözljük ama érdemes férfiakat, kik e nemes munkát végezték és üdvözljük a volt orthodox hitközség derék rabbiját, — immár az izraelita hitközség rabbija, — ki hozzájárulása által a szép frigyét lehetővé tette.

Vajha követnék e felemelő példát a meghasonlott községek; vajha le hullana mennél több helyen a sallang (congressusi, orthodox, statusquo), mely az »Izraelita hitközség« nevezetét annyira elékteleleníti!

Helyreigazítás.

Dr. Ullmann Sándor orsz. képviselő urtól a következő sorokat vesszük:

Tekintetes szerkesztő úr!

Az »Egyenlőség«-nek a pesti izr. hitközség közgyűlése lefolyásáról közlött jelentésében az is foglaltatik, mintha én, Wahrmann Mór ur beszédére reflectálva, azt válaszoltam volna, hogy »felekezetünk recepciójára nézve beenyugszom abba, hogy ez a kormány iniciatívájára történjék.« Legyen szabad helyreigazítólag megjegyezni, hogy én ezt nem mondtam. Én csak azt mondtam, hogy a t. előjáróság foglalkozzék a szervezet kérdésével, melynek megoldását a közvélemény sürgeti; hogy én megnyugszom az előjáróság bölcses-

ségében, mely az alkalmas és célravezető eszközöket és módokat bizonyára meg fogja találni; hogy én felszólalásommal a felekezet békéjét felzavarni nem akarom; hogy én itt — a közgyűlésen — sem congressust, vagy egyetemes gyűlést, sem törvényhozási intézkedést nem említettem, sőt határozottan kijelentettem, hogy concret indítványt tenni nem akarok, s végre, hogy előttem csakis a mozgalom végcélja: a felekezet szervezete receptiója és autonómiája lebeg s mert e nagyfontosságú ügyben nem arról lehet szó, hogy nekem van-e igazam, vagy másnak, én minden eszközt és módot elfogadok, a mely a sikert biztosítja.

Ezeket mondtam, nem pedig, hogy a kormány initiáljon. Mielőtt erre kerülne még a sor, azt hiszem, nekünk kell tisztában lennünk az iránt, hogy mit akarunk és hogy akarjuk; mert a kormány magától nem fog semmit sem kezdeményezni, ha maga a felekezet nem sürgeti a kezdeményezést. A kérdésnek ezen előzetes tisztázására hívtam fel a hitközség előjáróságát s ez alkalommal sem helyén levőnek, sem időszerűnek nem tarthatta senki, s így én sem tarthattam, az előjáróság kezdeményezését akár az egyik,

TÁRZA.

„Természet után.“

Akárhány ember van a világon, a kire rámondjuk, hogy „különcz.“ Az egyiknek a különczködése abban áll, hogy csikorgó télen kivágott lakkcipőben árkál, a másiké pedig abban, hogy a sárga dinya nyét burnóttal eszi. No de ezek ártatlan különczök, azaz legfeljebb önmaguknak ártanak. Vannak azután olyan különczök, a kik másnak ártanak. Ilyenek azok, akik nagy íróknak tartják magukat és szellemi szörnyszülötteiket könyv alakban bocsájtják napvilágra. Mindig akad egy-egy szerencsétlen áldozat, a ki lépen ragad s az illetőnek förmedvényeit elolvassa. Ezekhez az áldozatokhoz tartozom én is. A napokban kezem ügyébe akadt egy elegáns kiállítású mű, e czimlappal: „Természet után. Humoros elbeszélések. Irta gróf Teleki Sándor. Kiadja a „Petőfi társaság“ Teleki Sándor neve nem volt előttem ismeretlen. Hallottam róla, hogy vörös szakállát fehérre festi, hogy nagyobb tisztelet ébreszsen maga iránt, (hogy mennyiben igaz ez, nem tudom), azután meg a „Borsszem Jankó“ karikatúrájából, kezében a szalámi darabbal. De pardon! a „Budapesti Hirlap“-ban is olvastam néha tár-

czait, melyekben »küldi a szivélyes üdvözléseket« Julius Caesarnak és — Csukássy Józsefnek, Hugó Viktornak és — Erdélyi Gyulának, Garibaldinak és Mikszáth Kálmánnak. E tárczáiból azt vettem észre, hogy Teleki Sándor lehetett (ez nem bizonyos) 48-ban nagy hős, de hogy most még nagyobb zsidó faló, az bizonyos

Mikor a „Természet után“ feliratu munkáját a kezembe vettem, abban az erős meggyőződésben voltam, hogy ha mr nem is valami értékkel bíró művet fogok olvasni (mert ilyent Telekitől senki sem fog várni), de legalább nem fogok benne förmedvényeket olvasni. Erősen hittem ezt azért, mert oda van világosan nyomtatva, hogy „humoros elbeszélések“, no még aztán a „Petőfi társaság“ adta ki, melynek elnöke koszorus költőnk, Jókai Mór. De bizony nagyon csalódtam, mikor a 14 »elbeszélésből« (hogy miért elbeszélés, azt nem birtam semmiképp kiokoskodni), néhányat elelvastam. Nem voltak azok egyebek, mint hajmeresztő dolgok, hogy fosztják ki, hogy nyomoritják meg, hogy csalják a zsidók a szegény magyar népet. Egy gondolat villant meg agyamban! Mintha ilyen rémhistóriákat már olvastam volna valahol! Azután jöttem rá, hogy az azóta az árnyékvilágból elköltözött „Függetlenség“-ben olvastam ezeket, de nem »14 elbeszélésben«, de vagy ezerben, (mert ha Teleki ezeket elbeszéléseknek

akár a másik irányban praecoccupálni akarni.

Kérem ezen helyreigazító soraim szives közlését. Melylyel maradtam stb.

Budapest, 1888. febr. 29 én.

Dr. Ullmann Sándor.

A szegedi főrabbi a szervezésről.

A szervezés kérdéséről, melyet dr. Ullmann Sándor orsz. képviselő lapunkban megjelent nagyszabású cikke felvetett, és mely immár felrázta tepedéséből a magyar zsidóságot, a „Magyar Zsidó Szemle“ márcziusi füzetében dr. Löw Immanuel, Szeged érdemes főrabbi a következő figyelemre méltó cikkben nyilatkozik, mely már azért is nagyobb fontosságu, mert positiv, pontokba foglalt javaslatot tartalmaz. A cikk, mely az általunk is közölt országos iroda körlevelét veszi kiindulási pontul, így hangzik:

„Kezdjük visszajáról; tárgyaljuk a végét: úgy is ez a legjelentősebb. És itt először is üdvözljük az országos irodát őszinteségeért, bár nem értünk vele egyet az eszközök megválasztásában.

Üdvözljük azon őszinteségért, melylyel bevallja azon várákozás reménytelen voltát, hogy a hazai zsidóság saját kezdeményezéséből magának szervezetet állapít-

tartja, ép oly joggal tarthatja Verhovai a „Zsidóvilág“-ban megjelenteket elbeszéléseknek.)

Csak azt vagyunk bátrak Teleki Sándor gróf urtól kérdezni, hogy miért czimezte így: „Természet után.“ Nem-e sokkal alkalmasabb cím lett volna ez: »A Függetlenség után, elbeszélések a zsidóvilágból« vagy »A zsidóknak a szegény magyar népen elkövetett gazságai?« Miért keresztelte el a grófur őket humoros elbeszéléseknek, mikor azokban oly meghatóan van leírva, hogy csalja meg a Nyakigláb korcsmáros özvegy Torzsánét, hogy veszi tőle zálogba a szép fehér lent, az utolsó kendőjét, hogy itatja őt mérgező »masinapálinkával? Mily szomorú dolog! — Mi mindenkinek meggyőződését tiszteljük, de csak addig, míg tisztességes fegyverekkel harcol, de nem akkor, ha valótlanságokat állit. Ezt teszi pedig Teleki Sándor nem egyszer, a mint azt majd később rábizonyítjuk.

A címlapon tisztán olvasható, hogy »Kiadja a **Petőfi társaság.**« Eleinte azt hittem, hogy ez csak tévedés lehet; csak nem fog ez a társaság Verhovai-féle förmedvényeket kiadni saját zászlaja alatt? De bizony a belső lap is megerősíti, hogy a „Petőfi társaság“-é az érdem, hogy a „jeles mű“ napvilágot látott. Megvallom őszintén“ nem irigylem a Petőfi társaság gusztusát, ha ilyenekre költi pénzét. Vagy talán olvasatlanul adták volna ki? Én az utóbbit erősen hiszem. Mert

son meg oly módon, hogy az ellen saját kebelében ellenzés ne támadjon, de nem értünk vele egyet abban, hogy kezeinket összekulcsoljuk s tétlenül várjuk, míg a kormány elérkezettnek találja majd idejét annak, hogy a kerületi elnökök 1883-adiki emlékirata értelmében eljárjon.

Nem értünk egyet az orsz. irodával ez utóbbiban daczára annak, hogy megokolásából félhivatalos ígéretet lehet kiolvasni arra nézve: »hogy amint a zsidó anyakönyvi és egyéb még mindig rendkívüli nagy arányban folyamatban levő zsidó hitközségi ügyek száma esőkenni fog... első helyen ügyeik rendezésében tovább haladva, azt a hitfelekezeti autonomiának szükséges biztosításával befejezni fogják.« Türtöztessük magunkat, a félhivatalos ígéret; türtötlenek a hazai zsidó állapotok azt mondja a zsidó közönség; ne sürgessétek a dolgot, mert az »üdvös kihatással aligha lehetne« — mondja a körlevél; nincs sürgösebb dolgunk a sürgetésnél — mondja a közönség.

Mozognunk kell, hogy szervezkedésünk kérdése nap kérdéssé legyen, hogy minden hazai hitfelünkkel a szervezet szükséges voltát, a jelen állapot bomlasztó, káros hatását megértessük.

Hangulatot kell kelteni az ügynek s azért őszintén örülünk *Ullmann Sándor* ur felszólalásának, a melyre az orsz. iroda méltán tartá sürgősnek felelni, s a melylyel szemben állást foglal körlevelében. Ullmann ur a régi pesti tradíciók nyomán, a kongresszus kísérletét gondolja megújítandónak, felszólalásának célja azonban tulajdonképp nem ez, hanem csakis „mozgalom megindítása, mely a zsidó felekezet ügyeinek egységes rendezését tűzné ki célul.“ És ez utóbbiban teljesen mellé állunk: vallásos

csak nem gondolható, hogy olyan munkát kiadoti volna, melyben valaki (mint ezt Teleki teszi) kifejti, hogy ő mennyire antiszemita, melyben le van írva, hogy fogad a zsidó hamis tanukat, hogy a keresztény birtokokat elvegye? Nem, én ezt nem hihetem el oly társaságról, melynek tagja Kiss József, Silberstein Adolf, Sturm Albert és Neugebauer László,

Vannak orvosok, akik, bármerre nézzenek is, mindent telve látnak bacillusokkal s az összes betegségekre szeretnék rafogni, „hogy azoknak a bacillusok az okai. Teleki bármerre tekint, bármiről ír, mindenhol a „zsidót“ látja a „természetben“ s minden bajnak oka a zsidó. Akár a debreczeni civisről, akár Spanyolország szépségeiről ír, a zsidónak benne kell lenni. Észrevesszük, hogy szinte jól esik lelkének, ha mennél többször irhatja le e szót: zsidó. Csak egyikét példát említek. Az „Ég és föld között“ felirata „humoros elbeszélésben“ Spanyolország elragadó szépségéről ír. Itt a zsidót nem bírja másképp belevonni, hát így teszi: „Nem emlékezem már, melyik hatalma s s a g mondta: szeretném a florenczi campanikát pecsét nyomóul az íróasztalomra, a szevillai siraldát kandallómra ingó órául helyezni. Meglehet hogy Rothschild zsidó volt.“ Nemde szellemes? Még egy példát. „Nagy Pista, a róka“ cz. elbeszélésében festi Nagy Pistának mint iskolás fiúnak tekintélyét a többi fiuk előtt, de egyszer valami csinjáért

buzgóság és a legvilágibb puszta eszélyesség egyaránt az akció terére késztetnek lépünk. Sajtóban, országgyűlésen, személyes befolyás felhasználásával, hitközségek tömeges felszólalásával — minden megengedett eszközzel oda kell hatnunk, hogy az illetékes tényezők a szervezés szükségességéről meggyőzessenek.“

Czikkiró erre ecseteli a községek, illetve a zsidó pártok állapotát, aztán így folytatja :

„A magyar zsidóság külső kényszer nélkül nem lesz soha szervezve; pedig úgy a kifelé való reprezentáció, mint a befelé való hatás megkövetelik a szervezkedést.

A szervezkedés szükséges; a szervezkedés önerőnk-ből soha sem létesül; a szervezetet tehát octroyálni kell.

Az octroi rossz hangzású szó; de a mi ügyünkben szükséges rossz. Szükséges voltát belátta Eötvös is, ki hangsúlyozta 1868-ban, hogy a kormány ez utat is választhatta volna a kérdés megoldására. Bár választotta volna !

Képzeltető egy országos szervezet, mely a hazai zsidóság minden józauabb elemét, még az orthodoxia egy részét is, kielégíti: csak biztosítani kell minden pártot a majorizálás ellen, biztosítani az ellen, hogy tisztán laikus elemek kezébe legyen letéve a szervezet, melynek a vallásos életre is lesz befolyása, mert felekezeten tisztán adminisztratív szervezete képtelenség.

El kell kerülni a kongresszus hibáit; ott vannak a protestans liberalis szervezetek, azok után kell indulni s meg lehet csinálni az országos szervezetet úgy, hogy az rövid néhány évi fennállás után és bölcs vezetés mellett, az összes hazai zsidóság rokonérzését megnyerje. Egy ily javaslat körül csoportosuljanak a községek s kervényez-zék annak octroyálását.

kitették a tanárok az iskolából, s ezt Teleki így írja ritkított betűkkel: „Nichts dauert ewig, mit der Zeit. wird der schönste Jud schebig!“ Ugy-e gyönyörű, **Petőfi-társasági stílus?**

És most adjunk izleltetőül (ha ugyan egyáltalán van) ize egykét részletet. A „Hogyan terjed a „baler na“, című rajzban egy zsidó jövendőmondó asszonyt fest, a ki kicsalja a léprementek pénzét, azután áttér az uzsorásokra és így ír: „Cinquistának lenni annyi, mint forint után hetenkint 5 kr. kamatot venni. Ez nálunk, nemes Szatmár-vármegyében, Mármaros és Beregh tőszomszédságában, a zsidó bevándorlás első etapján nem is sok; ezek a moderadosok közé tartoznak, olyan habarék félek. Mert hát az is megtörtént Nagysomkuton, hogy 60 kr. tőke — két liter pálinkáért — tizenegy hónap alatt ötszáz egynehány forintra magasult. A pálinkát megitták szép csendesen; még részek sem voltak tőle s az oláh bácsinak minden birtokát elvitte a szemita s még a római tartozik neki szép összeggel.“ Mindjárt utána egy még meghatóbb történetet mesél el: „Bemegy a zsidó a paraszt gazdához s mikor csak ketten vannak együtt, azt mondja: — Fizess nekem harmincz forintot és nem perellek be. — Hát mért fizetnék én neked harmincz forintot s mért perelnél be? — Azért a háromszáz forintért, melylyel tartozol. — En neked, honnan és mikor? — A csalo

Még egyszer: nem szép ut, nem alkotmányos az octroi utja; de ha az ország törvényhozása, vagy a felség meghagyásából egy izben és utoljára a kormány gyakorolja, meg lehet inkább barátkozni vele, mint avval — hogy e pillanatban egy szomszéd megye alispánja annak megállapításával foglalkozik, hogy egy hitközség által vallott rabbinak valósággal rabbiságra van-e képesítése, vagy csak ludnyak és ludczomb vizsgálása!

Szervezetet octroi utján és ennek kapcsán — ha végre lesz hajtva — a recepcziót!

Messzebb, a viszonosság kérdésébe nem megyünk; nem, mert sem a zsidó orthodoxia, sem a katolikus klerus a viszonosság tárgyalására meg nem ért. Ullmann-féle kezdeményezés a viszonosság kérdésén fogna megfenekleni (lásd a Magyar Állam állásfoglalását), ha már előbb meg nem akadna a föntjelzett politikai éretlenségen, s a konservativizmus megokolatlan, de le nem küzdhető ellentállásán.

Ami a viszonosságot illeti, kétségtelen, hogy czélul előttünk kell lebegnie, habár a teljes vallásszabadságot inkább képzeljük hazánkban elérhetőnek, mint külön a zsidó vallásnak felvételét a viszonosság keretébe. De különben is tartozunk megjegyezni, hogy nem áll, a mit Ullmann ur állit, hogy a viszonosság a „bevett vallásfelekezet legfőbb kriteriuma.“

A nagyobb protestans felekezetek igen soká, az unitáriusok közel 20 évig képeztek bevett vallást, mielőtt az 1868: 53. tcz. nekik a viszonosságot egymás között és a r. kath. egyházzal megadta.

Összefoglalom a mondottakat:

1. A magyar zsidóságra egységes szervezet octroyálandó a kormány által.

vár egy néhány napig, aztán meginteti törvényesen a paraszt gazdát; ötven krajczárjával kap hamis tanukat, a gazdát bepereli, elítéli, bele ül a birtokába és élvezi: Bonus odor lucri.“

Bevalljuk őszintén, hogy ilyen szomorú históriák még a „Függetlenség“ zsidóvilágában sem fordultak elő. — De ugylátszik, hogy Teleki maga sem hiszi, mert mint írja, egy „tekintélyes urtól“ hallotta. — Az „Egy nóbel fináncz“-ban elmondja Teleki, hogy ő mennyire antiszemita, s a többek közt így ír: „Azt mondják: Keresd az asszonyt; nem úgy van. Meglehet másutt, de nem nálunk. Nálunk: Keresd a zsidót. Tessék megnézni Vácson, Illaván, Szamos-Ujvárt, Munkácson az akadémikusok névsorát — aztán beszéljünk. Mármaros-Szigeten voltam. Főlnéztem Kulus Imre, törvényszéki elnök barátomhoz; az udvaron sétáltatták a tanulókat — mert ez csak réaliskola — a zebedeussát neki! tiz között hat zsidó.“ Hej be szép irodalmi nyelv! Verhovai is felkiálthat: Teleki, legyőztél! — De halljnk további „nézeteit“: „Azt mondják, antiszemita vagyok; nem vagyok, de hogy vagyok; de az én vallásom azt tartja, hogy higye a numerosoknak. Az én dogmámban benne van: „Hiszek uram! a kétszer kettő négyben.“ Igen Teleki Sándor uram! a kétszer kettő négyben lehet hinni, de nem abban, hogy kétszer kettő öt. Pedig ön azt teszi. Állítja, hogy a zsidó gonosztevők

2. Ezen octroit a hazai hitközségnek tömeges kérényezés útján kell a kormány előtt, mint a felekezeti összes józan elemeinek közóhaját dokumentálni.

3. Közelebbi információt a kultuszminiszter óhajainkra nézve ismét bizalmi férfiak egybehívása által szerezhet.

Ghiczy Kálmán levele.

Schnitzer Armin dr. komáromi főrabbi, kinek ékes szólása folytán Komárom városa midőn nagy szülöttét kevéssel halála előtt 80-ik évfordulója alkalmából üdvözölte, Ghiczy Kálmánnak az utolsó örömet szerezte meg, — a nemzet e nagy hallottjának egy érdekes levelet juttatott el hozzánk. E levelet, melyet Ghiczy Kálmán 1869-ben, midőn egy Komáromban tiszteletére rendezett banketten valamelyik jókedvű vendég a „hepp-polkát“ huzzatta, s ezt a komáromi zsidók a „Pester Lloyd“-ban szóvá tették, egy hozzá közel állott zsidóhoz irt, adjuk a beküldő főrabbi ur szivességéből szósz szerint:

Kis-Igmánd, 1869. márcz. 14.

»Én az elhírhedt hepp-polkának azelőtt soha hírére sem hallottam, és így azt sem vettem észre, hogy a banquettnél eljátszatott.

Az eseménynek első hírére többek jelenlétében

száma nagyobb, mint a keresztényeké. No hadd legyen szabad a kétszerkettőből nekem is valamit felémlelni. 1885-ben Ausztria-Magyarországban a hivatalos statisztika szerint (és nem az Ön numbersai szerint, melyek legfeljebb a lutriba jók) el volt ítélve erőszakoskodás miatt 1353 keresztény és 51 zsidó, erőszakos betörés miatt 123 keresztény és 4 zsidó, csábítás miatt 16 keresztény és egyetlen egy zsidó sem, zsarolás miatt 1188 keresztény és 34 zsidó, értékpapír hamisítás miatt 73 keresztény és 5 zsidó, gyilkolás miatt 4553 keresztény és 65 zsidó, lopás miatt 18,477 keresztény és 877 zsidó, rablás miatt 137 keresztény és 8 zsidó, rágalmazás miatt 106 keresztény és 16 zsidó, erkölcs elleni bűn miatt 574 keresztény és 14 zsidó. Tehát a zsidóság csak 3,84 %-át vesz részt. Ezekben a numerosokban higgyen Teleki ur, és ne abban, ha véletlenül 10 fogoly közt 6 zsidó van!

No de modjuk el a nóbél fináncz történetét, melyet Teleki így kezd: „A szegény ember az utcán találkozik egy jakheczzel; ez a Jordán egy személyben irástudó, publikans és farizeus; csinál az olyan dolgokat, hogy nincsen az istennek az a furfangos prókátora, hogy olyant kifundáljon.“ Aztán elbeszéli hogy a „szegény ember“ kínál a zsidónak szüzdohányt megvételre, de kilójában egy hatos különbségig nem tudtak megegyezni. A zsidó boszúból átküldi a szegény embert a szomszédháza, hogy az

a „Pester Lloyd“-ból olvastam, s arról annyira nem tudtam akkor még semmit, hogy első dolgom volt a tény valóságát kerekén tagadni mindaddig, míg annak mibenlétéről mások által felvilágosítottam.

Magam az egész dologban e szerint tudatlan és ártalmatlan lévén, a történet felszólalásokat természetesen sajnáltam, de ellenem irányzottaknak nem tekintettem: azt véltem mindjárt, hogy azok másnemű személyes törekvéseknek szüleményei.

Nem kell talán különösen kiemelnem, hogy részemről felette sajnálom, hogy az eset — kétségen kívül, minden czélzás nélkül — véletlenül megtörtént, s még inkább sajnálom, hogy személyes tekintetekből méltatlan megtámadásokra felhasználtatott; de ez idő szerint ez már elkerülhetlen, s vigasztalásomra szolgál, hogy a mint a banquettnél is, én legalább semmi oldalról sem vettem észre valamely neheztelésnek jelenségét: úgy ez esemény azon példás jó egyetértést, mely Komárom városának minden válásu polgárai között létezik, a rosszakarat bármely törekvéseinek daczára ezentul sem fogja megzavarhatni.

Továbbá szives hajlamaiba ajánlva teljes tisztelettel maradok alázatos szolgálója

Ghiczy Kálmán.

ott lakó „ur“ majd megveszi. A paraszt gyanutlanu átmegy, hisz nem tudta, úgy mint a zsidó, hogy ott a fináncz lakik. Ez jót nevet mikor a paraszttól meghallja, hogy akarta őt befenni a zsidó. Biztatja a parasztot, hogy csak adja oda a szüzdohányt a zsidónak oly áron, a hogy az kívánja és mondja, hogy az „urat“ a szomszédban nem találta otthon. Ugy is lőn s a zsidó megvette a szüzdohányt. A fináncz mindjárt átment a zsidó lakására, megtalálta a szüzdohányt s a zsidót „irgalmatlanul megbüntették.“ „Az ilyen embert nevezem aztán nobel fináncznak!“ Kialt fel örvendő Teleki, hisz egy zsidót büntetett meg.

No de nem akarom tovább ez elbeszélésekkel untatni a t. olvasót. Így megy ez mind a többi „humoros elbeszélésben.“ „A s z e n t M á r t o n l u d j a i b a n“ elbeszéli, hogy a Nyakigláb zsidó hogy foszt meg egy részeges asszonyt mindenétől s aztán kilöki. „A z o r o z v a m a r ó k u t y á b a n“ elmondja, hogy mérgezi meg a Nyakigláb zsidó a népet „masinapálinkával“. Csak azt csodálom, hogy a 14 „humoros elbeszéléshez“ mért nem fűzött Teleki még egyet. e felirattal: „A tiszta-eszlári szüznek a zsidók általi lesaktoztatása.“

A mű a liberalis Zichy Géza grófnak van ajánlva. Tudom a nemes grófnak nem nagy örömet okozott vele. Ajánlta volna inkább mesterének — Verhovai Gyulának.

A deési főkapitány rendelete.

Olvasóinknak annak idején bemutattuk a deési főkapitány rendeletét, melyben néhány deési zsidónak megtiltotta a kaftán és straimli viselését. Midőn ezen rendelettel külön cikkben is foglalkoztunk és a deési főkapitánynak ezen szóban forgó tényét elítéltük, nem az a szempont vezérelt bennünket, mintha mi magunk is szószólói akarnánk lenni ezen viseletnek; de felemeltük szavunkat, mert törvénytelennek láttuk az intézkedést s benne az egyéni szabadság megsértését.

E szempontból indult ki Szolnok-Doboka megye alispánja is midőn a hozzá megfellebezett főkapitányi rendeletet mint semmi nevű jogszabálylyal nem indokolható megsemmisítette.

Szolnok-Doboka vármegye alispánja nem is vehetné jó néven, ha azért, mert az egyéni szabadságnak és a törvénynek védelmére kelt — érdemeikről beszélne. Az elismerés elől és méltán csak avval térne ki, hogy kötelességét teljesítette és szabadelvűségének hódolt.

Az alispán ide vonatkozó határozata a következő:

„Szolnok-Doboka vármegye alispánja.

Sz. 16.779—87.

Deés városa tekintetes rendőr főkapitányának!

Mult évi november 10-éről 951. sz. a. Pánet Mózes és társának ítélet alakjában kiadott azon rendelet, melyben a megnevezett s a többi izraelitákat az általuk viselni szokott ruházat viselésétől az 1879. évi XL. t. cz. 76, §-ban előírt büntetés terhe alatt tiltja, a deési izraelita hitközség előjárósága által közvetlenül hozzám 15,787. sz. a. és Kállus Jakab és társai által a tek. rendőrkapitány urhoz 1019. sz. a. beadott felebbezés következtében vizsgálat alá vévén, azt a megelőző eljárással együtt megsemmisitem, mert ilyen intézkedés **semmi nevű jogszabálylyal** sem indokolható, a rendőrhatóságnak pedig nem áll hatáskörében ilyen tilalmi rendszabályokat felállítani.

Miről az 1039. sz. jelentésével felterjesztett iratok csatolása mellett az érdekeltek értesítése végett értesitem.

Deésen, 1888. Január 5-én.

Szarvady S. K. kir. tan. alispán.

A szentírás hitelességének tanui.

Dr. Giesswein Sándor, győri kanonok és szentszéki jegyző a m. t. akadémia által kitűzött Horváth-féle pályadíjat nyert művének első része „**Assur és Mizraim tanúsága**” fekszik előttem.

E mű megérdemli, hogy zsidó felekezeti lapban is behatóan foglalkozzunk vele, annál is inkább, mert a tudós szerző egész törekvése oda irányul, hogy a tudomány két újabb ágát: az egyptológiát és assyriológiát megtegye a zsidó teremtéskönyvének, „B'résisz“-nek tanuivá.

A laikus által is megérthető, könnyű nyelvezettel és világos előadással ismerteti a nevezett két tudományág terén tett kutatások és felfedezések történetét, mely a nevezett műnek első fejezetét képezi.

Az ezen fejezetet bezáró bibliographia meggyőzheti az olvasót, hogy a szerző e szakmába vágó nevezetesebb műveket tanulmányozta, a mi különben a mű szövegéből is kiderül, mert szerző ur, miközben az egyptologia történetét előadja, a figyelmes olvasót kis egyptologussá teszi; a hieroglyphák a-b-c-éjét is elég világosan írja le.

Azonban ezen első, 86 oldalra terjedő fejezet semmi újat nem foglal magában, és ez természetes; mert hiszen a szerző épen azt akarja bemutatni, a mi már meg van állapítva és minden kétséget kizár. Különben is csak bevezetés akar ez lenni a többi fejezetekhez, melyekben a szerző az aegyptologia és assyriologia alapján kimutatja azt a megdönthetetlen igazságot, hogy I. Isten a világ teremtője; II. a szentírás paradicsoma nem kölcsönvett monda; III. hogy a vizözön elbeszélése egységes szerkezetű és hogy ez a legrégebb mindannyi vizözön elbeszélés között; IV. hogy a genesis nemzetségtáblájának megtámadhatlan hitelességei és V. hogy a babeli torony története zsidó eredetű. A II. fejezetben arra törekszik a tudós szerző, hogy kimutassa, hogy a monotheismus előzte meg a polytheismust. Az A m m o n R a aegyptusi Istenhez szóló hymnusból kideríti, hogy ős Egyiptom is csak egy főnséges Istent ismert és csak később süllyedt a nép a sokistenség posványába.

Szerintünk a szentírás hitelességét egy hajszálnyira sem ingatja meg, ha, akár ellentmondhatlan igazságképen deríthetnék ki, hogy a zsidó monotheismust polytheismus előzte meg. Azon ünnepi alkalmal, midőn Josuá, Mózes szolgálja és hű tanítványa Sekhembe gyűjté össze egész Izraelt, hogy halála előtt az egy igaz Isten imáadására esküdtesse meg, a néphez intézett bekezdő beszédében épen arra hivatkozik, hogy apáitok a folyón túl laktak világkezedetétől, Terah, Abrahám atyja és Nahor atyja és szolgálnak vala más isteneknek. (Jos. XXIV. 2.) Abrahám magasztos felfogása ép abban nyilatkozik, hogy a sokisten közepette ismerte fel az egy igaz Istent. Azonban a theologia a bibliából is kiderítheti, hogy a monotheismus előzte meg a polytheismust. Ugyanis Malkhi-Zedek, Salem királya a zsidó hittudósok szerint senki más, mint Sem, Noá fia, a legfelsőbb Isten

papja volt. De még tovább mehet a biblia védője. Kimutathatja, hogy Seth fia, Enros korában kezdettek az Örökkévaló nevében hinni. (Genesis IV. 26) és ez mindegy, akár kezdeni szóval fordítjuk a חַחַל (huchal) igét, akár pedig megszent-ségteleníteni szóval.

Sokkal fontosabbak a következő fejezetek; mert az már nagyban csökkenthetné a szent írás hitelességét, ha a paradicsom, a vizözön és a Babel tornya babilonai vagy chald iratokból kölcsönvett adatoknak bizonyulnának. De nem bizonyítható. Szándékosan mondjuk: a d a t o k n a k, mert a szentírással szemben sem a mese, sem a mythos szót nem akarjuk használni. Bizonyára helyeselni fogja ezt minden elfogulatlan olvasó. Dr. Giesswein erre vonatkozólag ezt mondja:

„Az assyriologia tehát ép úgy mint az aegyptologia becses adatokat szolgáltatott a paradicsom történet több részletére vonatkozólag. Ezekből tudjuk meg mindenekelőtt azt is, hogy a paradicsom-monda, melynek nyomait majd minden művelt és barbár népnél egyaránt föllelhetjük, a Nilus völgyében és az Euphrát partján, — a legrégebb kulturnépek hazájában, — sem volt ismeretlen, a miért is azt az emberiség őskorából származó hagyománynak kell tekintenünk. De a földi paradicsom helyét véglegesen meghatározni az assyriologiai adatok segítségével még nem sikerült. Sikerül-e a jövőben? Nem tudjuk, de remélhetjük, eddigelé legfőlebb annyit állíthatunk, hogy a paradicsom valahol a Tigris és Euphrát között feküdt, Örményország és a perzsa öböl között. De a jelenlegi assyriologiai adatok nem elegendők arra nézve, hogy a kérdésben döntő ítéletet mondani lehessen, mert mindaz, amit erre vonatkozólag birunk, csak töredékekből áll; összefüggő elbeszélést, a melyet a genesis paradicsom-történetével párhuzamba lehetne állítanunk, eddigelé még nem ismerünk; azonban, bárminő leleteket hoz is majd napfényre a további kutatás, a józan kritika nevében tiltakoznunk kell olyan feltevés ellen, mely szerint a biblia szóbanforgó részlete babyloni kölcsönvétel. Ha van hasonlatosság a biblia és az ékiratos táblák szövege közt, úgy azt az ősemberiség közös kincsét képező őshagyományokra kell visszavezetnünk, és igen természetesnek találjuk, hogy Izrael szent hagyományaihoz hasonlít a semita és turáni (ennek akkád) babyloniak legendája, mert míg az előbbieket törzserokonai voltak Abrahám családjának, mely az igaz Isten ismerete mellett egyszersmind az ősi kinyilatkoztatás hű őre maradt, addig a másik néptörzs, legalább ennek szomszédságában lakott és így, befolyását érezhette.“

(Folytatjuk.)

Ben Jehuda.

Talmud- és Midrásból.

Kehely, erszény és harag (kószó, kiszó, káaszó) az emberek három biztos ismertetője. *)

A kigyó farka egyszer felmondta a szolgálatot a fejnek. Miért csusszam én mindig, szólt, teutánad, hadd egyek most már én a vezető. Legyen, szólt a fej, és átvette a vezetést a fark. Vezette is a fejet majd vízzel telt árokba, majd túskebokorba, majd tüzes máglyára, hol fark és fej és az egész test elpusztult.

Adj szállást perednek, mielőtt a törvény elé viszed. **)

Zingid Nehardeába szökött a szegénység elől. Mikor odaérkezett, az első, kivel találkozott, — szegénysége volt.

Gyógyszerekkel, ha élsz, kiszárad tested, lelked; igyál jó bort mérséklettel és szellemed feléled, egészséged visszatér.

A bornak megvan az a nemes tulajdonsága, mit csak a barátságnál találsz még: mennél régibb, annál becsesebb.

Bölcsnek, bölcs Eldád is; csakhogy az ő bölcsessége sz a v a k bölcsesége, míg Medád bölcsessége t e t t e k b e n nyilvánul,

Láttam már zshiványt, ki áhitattal imádkozott, mielőtt betörésre indult.

Férfit számára, kit asszonyok tettek tönkre, nem létezik sem igazság, sem jog, sem irgalom.

Tegnap még, — így szólt a fogságba került csalogány, — ezek a rut vesszők, melyek most szomorú börtönömet (kaliczka) képezik, zöld ágacsok voltak, melyeken vigan csattogtattam dalomat.

Talmudista

Purim a jótékonyág szolgálatában.

— Szirákon az izr. szegények számára f. hó 27-én igen sikerült pikniket rendeztek. A multság, melyen Degenfed Lajos gróf, Debreczen egyik ker. képviselője, Vörös János főszolgabíró is kivilágos-kiviradtig mulatott, 140 frtot juttatott a jótékony célra. A multságnak ebben a szép szellemi és anyagi sikerében Szepesi Adolf szolgabíró derék hitsorsosunknak kiváló rész jutott.

*) A borkehely mellett nem igen tagadja meg az ember tulajdonképeni jellemét; még jobban megismered belsőjét, ha a pénz-erszényét érintő ügyed volt vele; de egész meztelenségében láthatod lelkét, ha haragjában figyelmed meg.

**) Első haragodban soh'se tégy döntő lépést. Egy éjjelt legalább hadd töltsön veled ügyed; reggel aligha nem másképen gondolkodni.

— **A pásztói izr. nőegylet** saját pénztára javára febr. 26-án zártkörű táncestetélyt rendezett. Az anyagi tekintetben való sikert 150 frt tiszta jövedelem, a szellemi pedig az dokumentálja, hogy a négyesekben 80 pár vett részt, s a táncz kivilágos kivirradtig folyt. E szép siker elérésében Keszler Ignáczné elnökasszonyt illeti meg az oroszlánrész.

— **Az izsáki iskola** javára az izsáki iskolaszék Weisz Mór tanító vezetése alatt febr. 25-én gyermekszínelőadással egybekötött táncestetélyt rendezett. Színpadra került Ágai Adolfnak „A méreg pohár“ cz. 1 felvonásos vígjátéka, melynek előadását és a gyermekek szavaltát Izák és környéke szép számmal megjelent közönsége tetszéssel hallgatta. Az estélyen, mely 36 frt 20 krt jövedelmezett, 36 pár tánczolta a négyest.

— **A bicskei izr. kereskedők** febr. 26-án sikerült tánczmulatságot rendeztek, melyen úgy a helybeli, mint a környékbéli zsidóság nagy számmal volt képviselve. A négyeseket 80 pár tánczolta.

— **A péczeli izr. ifjuság** febr. 26-án jótékonycélú zártkörű tánczvizalmat rendezett, mely a legjobb hangulatban folyt le. A nők magyar nemzeti viseletben tánczoltak.

— **A gödöllői izr. fiatalság** által — mint írják — febr. 26-án a gödöllői elemi iskola javára rendezett zártkörű tánczvizalom minden tekintetben sikerült. A négyeseket 60 pár járta és a felülfizetések és belépti díjakból 100 frt jutott a nemes célra.

— **A szilasbalhási társaskör ifjusága** — mint nekünk írják — m. hó 26-án igen sikerült pique-niquet rendezett, melyen úgy a helybeli, mint a környék zsidóságának színe-java jelen volt és jótékony célra olyan jókedvvel mulatott, hogy pirkadó hajnalig járta a tánczot.

— **A kalocsai izr. iskola könyvtára javára** m. hó 25-én igen sikerült batyubált rendezett, a kalocsai kaszinó nyári helyiségében. A négyeseket 30 pár tánczolta.

— **A siófoki izr. nőegylet** saját pénztára javára febr. 26-án minden tekintetben kitűnően sikerült tánczmulatságot rendezett. A négyeseket 32 pár tánczolta.

— **A duna-penteli izr. ifjuság bálja** az izr. iskola könyvtára javára m. hó 26-án igen sikerült tánczvizalmat rendezett, mely a tanügyi célra is szépen jövedelmezett.

— **A siklósi izr. nőegylet** mint levelezőnk írja, saját pénztára javára tánczmulatságot rendezett, mely úgy erkölcsileg, mint anyagilag legfényesebb eredményt mutathatja föl. A tiszta jövedelem 184 frt, mely egyrészt a fáradhatlan dr. Kohán Lajosné alelnöknek, másrészt a szép számmal megjelent vendégek érdeme. A vacsora alkalmával több toasztot mondottak, köztük „Egyenlőség“ szerkesztőjére is, a ki serkenti a zsidókat a jótékonyaság terén.

H I R E K.

— **Bökezü adományozók.** Mohácson a napokban polgári fiu- és leányiskola alapítása iránt mozgalmat indítottak, melynek eddigelé is 20,000 frt eredménye van. Ezen összeghez Frommer Miksa és Freund Mór 1000—1000 frttal, Wolf Zsigmond 500 frttal s még több hitsorsosunk kisebb-nagyobb adományokkal járult.

— **A nyiregyházi zsidók** ugyancsak kitesznek magukért. Előző számunkban jelentettük, hogy Rózsakerti nyiregyházi szállótulajdonos a nyiregyházi szegény zsidóknak a husvétii liszt költségeinek fedezésére 160 frt adott. Hogy mi ezt a derék tettet egy levelezőnknek csak ezt tartalmazó tudósítása alapján örömmel közöltük, egy másik tudósítónk egészen indignálódva jelenti be, hogy Heumann Ignác dr., Haas Mór és Baruch Arnold a község által templomépítésre fölvetett 20,000 forintos kölcsönét rendezték és hogy ugyanazon gyűlés melyen Rózsakerty adományát bejelentette, tudomásul vette Stern Emánuelnek 1500 frtos adományát melyért méltán szavazott neki köszönetet a nyiregyházi izr. hitközség. — és mi erről még sem számoltunk be. No hát a legnagyobb készséggel és a dicséretes áldozatkészség teljes méltánylásával teszük ezt most. Megjegyezzük azonban, hogy mi csak annyit adhatunk a nyilvánosság elé, amennyiről tudomásunk van és hogy a mulasztás terhe azt éri, a ki olyan szép tetteket, minők a most regisztráltak is, késik a nyilvánossággal megismertetni.

— **Zsidó bíró volt antiszemita kerületben.** Görbe-Pinczehelyről írja levelezőnk, hogy ott a megejtett bíróválasztás alkalmával Lövi Ármin hitsorsosunkat egyhangúlag választották meg, a mi annál is inkább figyelmet érdemlő és örvendetes eset, mert Görbe-Pinczehelyt a lefolyt képviselőházi ciklusban Andreánszky br., az antiszemita tábor egyik hirhedt korifeusa képviselte.

— **A pesti izr. felekezeti iskolák** a fővárosi tantestületbe képviselőikül a következő tagokat küldték ki: Bánóczy József dr. t, Mandl Lajost, Ozer Zsigmondot, az orsz. izr. tanítóképzőből; Csajagi Bélát, Halász Náthánt, Szántó Eleázárt, Csukássy Fülöpöt, és Tolnay J. Bélát a népiskolákból. Póttagokul: Stern Mór és Rauschberger Zsigmondné választottak meg.

— **A nováki rabbi,** Lichtenstein M. W. — mint minket értesítenek — a napokban vált meg hitközségétől, hogy az úrményi hitközség rabbi-állomását foglalja el. Az úrményiek rabbijukat lényes fogadtatásban részesítették.

— **A miskolci chewra kadisah** f. hó 19-én ünnepelt 120 éves fennállásának jubileumáról a következő bővebb tudósítást vettük: „Az ünnepély meghatározó és lélekemelő módon folyt le. Reggeli 9 órakor a chewra kadisah nagy helyiségében diszközgyűlés tartatott, amely alkalommal 30 új tag ajánlatott és vétetett fel. Körülbelül 10 órakor kezdődött a teljesen kivilágított új imaházban közel ezerre menő ájtatos hallgatóság jelenlétében a hálaistentisztelet. A jól betanított énekkar Friedwald Dávid kántor kitűnő vezetése mellett több szép alkalmi egyházi dalt énekelt el, mire Jordán Sándor fiatal rabbijelölt, tőt. Rosenfeld Mayer főrabbi ur veje, lépett a szószékre és 5/4 óráig tartó alakilag és tartalmilag egyaránt kitűnő beszédben méltatta a nagy nap jelentőségét. — Templomunk talán soha sem látott még ily előkelő közönséget. Valamennyi városunkban élő hitfelekezet, az ügyvédi kamara, a törvényszék, a keresk. és iparkamara, a borsodmegyei orvos-gyógyszerész-egyesület stb. küldöttségileg képviseltette magát az ünnepélyen. A nagyszabású beszédet a nagyszámu hallgatóság, élén a város színe-jával mindvégig figyelemmel hallgatta. A beszéd a jelenlevőkre a lehető legjobb hatást tette, úgy, hogy annak

végeztével Zelenka Pál, ág. ev. esperes, méltsg. Kún Bertalan ref. püspök, főrendiházi tag, főt. Foltin János róm. kath. lelkész, és több előkelő állást elfoglaló világi férfit sietett a derék és érdemes fiatal lelkészt a legbizelgőbb szavakban gratulálni. Ugyancsak keresztény körökben fogamzott meg a beszéd külön lenyomatásának eszméje is, mi is mihamarabb eszközölnöti fog. Azóta elhalmözzák Jordán Sándor fiatal rabbijelöltet egyesek, és testületek az óvációk és tiszteletnyilvánítások legszebb jeleivel. A chevra kadisa pedig elnökének aláírásával ellátott kitüntető szavakban és elismerő kifejezésekben gazdag levélben köszönte meg a nagyratörökvö lelkész ebbeli szép és sikeres szereplését. A szép ünnepe a Hymnus elragadó accordjaival végződött be. — Este fényes banquet volt a Chevra nagy termében. Hivatalos pohárköszöntöket mondtak: Dr. Ixel Soma, iskolaszéki elnök a királyra, melyet a közönség állva hallgatott meg, a másodikat a hitközség és Chevra elnökségére a főrabbi, a harmadikat pedig dr. Reisz József orvos a főrabbira. Igen sikerült toasztokat mondtak még: Jordán Sándor lelkész, Fischmann Joachim, hitközségi jegyző, Arányi Lipót lapszerkesztő és Goldberger Simon tanító. A kórház anyagi állapotának javítására ugyanekkor ajánlatok útján 1700 forint gyűlt össze, mely szép összegén kívül (mint lapunk előző számában jeleztük) Hercz Zsigmond és Resofsky Gyula urak 1000—1000 forintot adományoztak 1—1 ágy létesítésére. E nemes intencziókban gazdag ünneplés actus sokáig fog élni az utódok emlékezetében és mindig mint buzdító és serkentő példa fog hatni az izr. ifjuságra.“ R. M.

— **A szegedi Chevra Kadisa 1887. évről szóló zárszámadását** beküldték. Ennek alapján a Milkó Jakab vezetése alatt állott egylet emberbaráti működésnek nagyságáról a következő adatokkal számolunk be: Havi fizetések czimén az egylet 2453 frt 96 krt, segélyekre 932 frt 43 krt, temetkezési költségekre 1139 frt 64 krt, menházi betegápolásra 789 frt 42 krt, szegényeknek kiszolgáltatót gyógyszerekre 254 frt 82 krt, szegény tanulók ruházására 178 frt 20 krt, menház berendezésre 805 frt 23 krt, menházalapra 515 frt stb. összesen **16217 frt 40 krt** adott ki. Bevétele fölvételi díjakból 1238 frt. évi díjakból 1036 frt, zsinagógái adományokból 700 frt 37 kr. perselyekből 950 frt 08 kr. temetkezési díjakból 2006 frt 50 kr., alapítványokból 3300 frt, a menház számára tett adományokból 229 frt 05 kr., menházi eltartási díjakból 150 frt 30 kr., menházalapra 515 frt, a chevra szude alkalmával tett adományokból 417 frt, néh. Reiner Lajos emlékére tett adományból 100 frt, chevra szudára befolyt összegből 1153 frt 08 kr., rendkívüliekből 456 frt 25 kr. és más czimeken együtt véve **15,942 frt 93 kr.** volt. Az egylet tiszta vagyona **30,236 frt 37 kr.**

— **A veszprémi izr. hitközség** előjáróságát m. hó 15-én választotta meg. E szerint: Elnök: Rosenthal Nándor, alelnök: Rothauser Mór, I. tanácsos: Steiner Kálmán dr., II. tanácsos: Berger Sámuel, I. templomatya: Bruck Sámuel, II. templomatya: Neu József, pénztárnok; Fuchs Miksa; képviselők: Breuer Gábor, Deutsch G. Sándor, Fischer Manó, Dr. Halasy Vilmos, Krausz József, Nay Jakab, Rápoch Sándor, Dr. Réthi Ede, Rosenberg Adolf, Rothauser Miksa, Dr. Sándorfy Miksa, Schwarcz Antal, Schwarcz Ignác, Dr. Spitzer Mór. Steiner Sámuel, Weisz Elek, Wessel Lipót és Weisz Jenő

— **A győri és győr-szigeti izr. nöegylet 1887. évi működéséről** szóló jelentését vettük, melyből kitünik, hogy az egylet, melynek élén özv. Lederer Simon áll, a lefolyt évben havi segélyezések czimén 462 frt 50 krt. különféle segélyekben 512 frt 23 krt, és szegény gyermekek felruházására 422 frt 80 krt adott ki. Bevételeiből fel- emlitjük az évi fizetésekből befolyt 653 frt 30 krt, az imaházban tett adományokból számára tett 725 frt 83 krnyi adományt, az esküvöknél eszközölt gyűjtésekből 219 frt 20 krnyi gyűjtést, a különféle adományok czimén céljaira juttatott 427 frt 90 krt, a krajczár-egylet 64 frt 98 krnyi befizetéseit és egy társas estélyének 850 frtot meghaladó jövedelmét. A felsorolt kiadásokon kívül az izr. nöegylet pénztárát a négy Löwinger árva eltartása is terheli, mi 514 frt 21 krt vett igénybe. E kiadások fedezésére havi fizetésekből külön 438 frt 60 kr, gyűlt egybe. — E szép számadatokkal megvilágított működésű egyletnek a takarékpénztárban 4183 frt 42 krja van tőkésítve és a lefolyt évben 220 tagja volt. A nöegylet kebelében fenálló krajczár egyletnek 108 tagja volt.

— **A hudai izr. nöegylet bálja**, mely a »Fácán«-ból átköltözött a VI. és VII. ker. kör díszes, nagyobb helyiségébe, m. hó 28-án előkelő közönségnek jókedvet fokozta. A notabilitások közül ott volt: Fejérváry Géza br. honvédelmi miniszter, Darányi Ignác és Országh Sándor képviselők.

— **Uj zsidó nemes.** Ö feisége a király Neumann Frigyes, fővárosi nagykereskedő hitsorsosunkat és törvényes uáodait a közéletben szerzett érdemei elismerésül nemesi rangra emelte.

— **Az orsz zsidó tanítók árvaháza** alapja és a veszprémi „krajczár-egylet“ javára a veszprémi izr. iskola tanulóifjusága f. hó 3-án szini előadást tart a „Korona“ vendéglöben. Szinre kerülnek „Szeget szeggel“ vigjáték 2 felv., „A gazdag rokon“ vigjáték 1 felv. és „A mérég pohár“ 1 felv. Mind a három vigjáték Ágai Adolf műve. A szinielőadást megelőzőleg Szász Károlynak »Az árvákért« cz. prologját szavalja Fischer Ilona.

— **Görbe-Princzehelyről** írják nekünk, hogy Hirsch br. Bischitz Johanna után 200 frtot juttatott az ottani hitközséghez, oly célból, hogy purim napján szegényei közt osztassa szét.

— **Nyilvános felolvasás.** Csütörtökön, azaz f. hó 8-án este 6 órakor Bak Izrael, középtanodai hittanár a »nyilvános hittani vizsgálatról« felolvasást fog tartani a VII. ker. sip-utcza 12. sz. a. levő elemi fitanoda tornahelyiségében. E felolvasásra felhívjuk a paedagogiai körök figyelmét. A felolvasás egész új mozzanatokat tárgyal.

— **Jellemrajzok a „Megilath Eszterből“** czim alatt Burger D. József kolozsvári orth. rabbihelyettes f. hó 25-én a kolozsvári orth. zsidó templom egyik helyiségében: az egyetemi ifjuságnak felolvasást tartott. A bő ismeretekkel és élvezetes megírt felolvasást az egyetemi hallgatókon kívül jelen volt szép számú közönség is lekötött figyelemmel hallgatta.

— **Éhinseg Jeruzsálemben.** A „Mainzi Izr.“-nek Salant az askanaz hitközség főrabbija és Panisel a szefardim hitközség főrabbija febr. 22-iki kellellettel következő lokanikus francia sürgönyt küldték. „Famine horriblement dangeureuse mission distribue pain.“ E sürgönyből az olvasható ki, hogy Jeruzsálemben borzasztó éhinseg ütött ki s hogy feladatuk

az éhezők közt kenyeret kiosztani, amihez természetesen európai tehetősebb és jótékony hitsorsosainktól várják a támogatást. De értelmezhető ez a sürgöny úgy is, hogy a missiótársulat oszt szét kenyeret (mission distribue pain), hogy a maga részére nyerve meg a zsidókat. Így is, úgy is szükséges, hogy a jeruzsálemi zsidók érdekében, kik tehetnek, megtegyenek minden lehetőt!

— **Nagylelkű iskolaalapító.** Svédországban Abrahamson nevű hitsorsosunk a tanügynek egyik legnagyobb barátja. Neje halála után ugyanis ennek mezei lakását leányiskolává alakította át. Alapított továbbá fiúiskolát is, most meg az a hír érkezett felőle, hogy közép technikai iskolát alapított, s az intézetet 200,000 koronás alappal látta el.

— **34 zsidó jótékony célú intézet** van Berlinben, ezek között vannak az árvák és özvegyeket segélyező nőegylet, a zsidó kézműves, a szegény menyasszonyok, a szegény betegágyasok, a szegénygyermek, a házbérfizetésben segítő, zsidó tanítók, zsidó deákok segély-egyletei stb. Ezekon kívül a zsidóknak Berlinben több betegsegélyező, temetkezési, hitel stb. egyletek van.

— **A bécsi „Izraelitische Allianz“-nak** Pilsenben, holtöbb mint száz tagja van, fiókegyesülete alakult. Elnökévé az ottani rabbit, Caro drt választották meg.

— **Levis Adolf,** pilseni gyárost, és hitközségi elöljárót ő felsége azon érdemei elismerésül, melyeket mint a kereskedelmi törvényszék elnöke szerzett, csász. tanácsossá nevezte ki.

— **Ascoli Ezsaiás** milanói lyceumi tanár hitsorsosunkat a berlini kir. tud. akadémia levelező tagjává választotta meg.

— **Esküvő.** Pinkusfeld Sámuel dr, a márc. hó 20-án felavatott fiatal rabbi egyike, a dunaföldvári hitközség lelkésze Deutsch Frida k. a. nyarf. hó 11-én lép örök frigyre a dohány-utczai izr. templomban.

— **Veszedelem a varsói zsinagógában.** A „Corresp. de l'Est« jelenti, hogy a purimot megelőző estén a varsói thomackie-uti zsidó templomban mintegy 3-4000 hitsorsosunk volt jelen. A templomot, mivel nem valami jó karban van, a templom gondnoksága tömegesebb látogatások számára nem szívesen szokta megnyitni. De ezen előrelátó intézkedés ellen annyira kikeltek, hogy az óvintézkedéseket be kellett szüntetni s csak a lépcsőházba állítottak felügyelőket, hogy a lépcsőkön az ájtatoskodók ne járjanak tömegesen. Az istentisztelet 6 órakor kezdődött s kétnegyed 7-kor vészkiáltás verte fel a hívőket. Tüzet és vizért kiáltottak. Ezzel egyszerre elaludt két emeleti gázcsillár és pedig mint később kisért, azon egyszerű oknál fogva, mert a víz a gázmérterben befagyott. Az alulról felhangzó vészkiáltások s a kialudt csillárok annyira megrémítették a nőket, hogy fejet vesztve hanyatt-homlok rohantak a lépcsőkre. A lépcsőkön a nagy tömeg megszorult, a nők sirtak, jajgattak, kiabáltak. A főkantor és a rabbi hasztalan kérték a megrémült férfiakat is higgadtsággra. A megrémülés rettenetes volt. A nagy tolongásban az eddig érkezett adatok szerint 5-en vesztették életüket és harmincnál többen megsebesültek. Azt gyanítják, hogy a vészkiáltások zsebmetszőktől eredtek, mivel a zürzavar-

ban több asszonyt ékszeréből teljesen kifosztottak,

Előfizetési felhívás!

Tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésük márcz. kezdetével lejárt, teljes tisztelettel kérjük, méltóztassanak előfizetéseiket megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Előfizetési feltételek:

egész évre 7 frt — kr.
fél évre 3 frt 50 kr.
negyed évre 1 frt 75 kr.

Papok, tanítók és községi hivatalnokoknak:

egész évre 6 frt — kr.
fél évre 3 frt — kr.
negyed évre 1 frt 50 kr.

Az „Egyenlőség“

szerkesztősége és kiadóhivatala

Budapest, Váci-körút 3. sz.

KADIS.

— Kompert Lipót beszélya. —

(13. folyt.)

Mayernek szülői házában az épület egy mellékszárnyához épített toronyszerű részében csinosan burorozott saját szobája volt, melybe meredek lépcsők vezettek fel. Ez a kis szoba olyan volt, mint a vár, mindenkire nézve megközelíthetetlen, kinek nem a gazdája mutatta meg az utat. Idevezette Mayer unokatestvérét. A házban mély nyugalom honolt.

Mayer a még szunyókáló fiút be nem vetett ágyába fektette s csak ekkor vette észre, mily rendkívül szép a fiúcska feje. Anyja vonásai voltak rajta felismerhetők, azon vonások, melyeket ő nem tudott feledni, de ajkai és a szája szegletén futó vonás nem Blümelére vallottak. Darabig mintegy csodálkozva állt a fiú előtt . . . Azután gondosan betakarta a puha takaróval a fiúcska tagjait,

— Egész éjen át a szabadban — mormogta magában — és én meleg ágyamban nyújtózkodtam és mit sem tudtam efelől!

Blümele megállt az ajtónál.

— Hát te nem is akarod magad kipihenni! Én elmegyek, künn őr állok, míg hívsz.

Blümele erre fájdalmas zokogásba tört ki, a lélek minden kinja szakadhatott rája, midőn otthon kellett magát képzelnie és még sem volt otthon. Azt kellett még megérnie, hogy Mayerre szoruljon, és látnia,

hogy gyermekét, kinek atyja Jákó volt, mint fektette le, mint becézgette!

— Mayer én ezt tőled nem érdemeltem, — hajtogatta egyre, — mért nem kergetsz el inkább?

— Hadd el, hadd el, lelkem, Blúmele! — kérte Mayer — feküdj le inkább, majd rendbe hozom számodra az ágyat.

— Nem, nem! — kiáltá Blúmele megújuló fájdalommal. — Arra nem vehetsz rá, Mayer! Hát azért jöttem, hogy aludjak? El kell mondanom... meg kell vele szívemet könnyítenem, különben megszakad alatta s én itt előtted halok meg! Meg kell, hogy hallgass, Mayer!

— Hadd el, hadd el, Blúmele — kérte Mayer — tárd ki szived akkor, ha kipihented magadat.

— Most kell megtörténnie! — szólt Blúmelé szinte sikoltó hangon. — Könnyitni fog rajtam inkább mint az alvás és az étel.

Mayer észrevette, hogy Blúmele kivánságát nem s abad tovább elleneznie. Az ágy lábához ült, melyben Blúmele fia aludt, míg Blúmele alacsony számolyra, szinte lába elé ült.

Egy elhanyagolt és agyonsebzett szív kinszenvedése volt, mit Blúmele elmondott. Ilyen elbeszélések szokásához híven Blúmele kezdetben zavartan és szembetűnően minden terv nélkül beszélt. De csak úgy tetszett.

Midőn a közelit a távolival, a jelent a multtal oly mód vetette össze, hogy egymástól elválaszthatók sem voltak, olyanforma hang vonult végig az egészen, mintha nem is magáról beszélne, hanem valami idegenről.

Avval kezdte, hogy elmondta mint jutott férje otthonába, és mindjárt avval folytatta, hogy Jákó elhagyta védtelenül, és örömtelenül hagyta magára gyermekével együtt idegen országban.

— Elhagyott téged! — kiáltott közbe Mayer kidüledt szemekkel és felugrott, hogy kezeivel szabadabban motollálhasson.

— Mit akarsz? — szólt Blúmele szomoruan. — Nemes embernek született... és feleségről, gyermekről kellett volna gondoskodnia...

— Hol van most... a szép Jákó? — szólt olyan hangon, mely Blúmele agyát át meg át járta.

— Mayer! — kérte az asszony és könnyes szemekkel tekintett reá.

Mayer megértette a kérő barna szem könyeit.

— Tudod tán hova ment? — folytatta gyengébb hangon, miközben vissza ült az ágyra.

— Tengeren túl, Amerikába!

Ettől kezdve Mayer óvakodott Blúmelet elbeszélésében szóval is megszakítani.

Az új otthonban Blúmele eleinte csakugyan fel-

találta azt ami Jákó elbeszéléseiben olyan életre valónak és ingerlőnek tetszett. Jákó tenyerén hordta és egyre azt hajtogatta, hogy életének Blúmele a vezércsillaga... Fiuk születése mindkettőjüket olyan boldoggá tette, hogy róla 7 év multán alig lehet hü képet adni. Blúmelét valami szédülésféle fogta el, úgy hogy régi otthonáról, s mindenről ami ahhoz tartozott gyakran megfeledkezett. Az a sötét árny is, mely Csehországból vele tartott — az emlékezés arra, amivel megbántotta szüleit, eltűnt és verőfényes nap volt egész élete. A fiu szabad magyar legyen — szokta túlaradó örömeben Jákó mondani. — ne olyan elnyomott álszenteskedő cseh! Ez sem ábrándította ki és nem bántotta. Hát nem övé volt-e a fiu? Volt-e neki más vágya, mint hogy egészen, minden tartózkodás nélkül az övé legyen?

(Folyt. köv.)

10 évi jótállás **csak frt 1.70.** 10 évi jótállás

RUBIN F.

vésnök

BUDAPEST, váczi-körut 42. szám

ajánlja magát mindennemű üzleti, hivatal és községi bélyegzők elkészítésére, ugymint mindennemű pecsétnyomók, czimerek chablonok és minden e szakmába vágó munkákra,

csak saját készítmény, egy

ruggyanta-bélyegző

minden előforduló névvel, czéggel és helylyel, mely legszébb és legtartósabban elkészül, s hozzávaló doboz, vánkös és festékek csak

frt 1.70 kr.

Megrendeléseknél kérem a felirat és a bélyegzőnek tiszta és pontos leírását.

Vidéki rendelések lelkiismeretesen és leggyorsabban elkészítettnek, csak

RUBIN F. vésnök

által

Budapest, váczi-körut 42. sz. alatt.

Mindenféle nyomtatványok legolcsóbban elkészítettnek:

100 drb finom fehér névjegy nyomással csak —.35

1000 » boriték czégnomással csak 2.20

100 » menyegző-kártya boritékkal 2.10

100 » eljegyzési kártya boritékkal..... 1.20

és minden előforduló nyomtatványok olcsón és pontosan elkészülnek.

Bámulatos dicső!

Bámulatos dicső!

LIZAKOFSZKY A. DEZSŐ

ezelőtt

Rischanek Vilmos.

hajkereskedő, férfi- és női hajdivatcikk gyára
Budapest, Király-utca 36.

Készít a legújabb párisi divatlap szerint és a mai kornak megfelelőleg férfi- és női parókát 10 frttól 20 frtig, női fél paróka 5 frttól 8 frtig, scheitli sötétszínben 2 frt 50 krtól 6 frtig, színházi parókák rövid hajból minden színben és formában 4 frt 50 kr., a legnagyobb raktár női hajfonatokból, hosszú övvel sötét színben 1 frttól 1 frt 50 krig, világos 2 forint, egyenlő hosszú hajból sötét színekben 2 forttól 3 frtig, egyenlő hosszú hajból világos színekben 3 frttól 5 frtig, különleges hosszú mindenféle színben 5 frttól 10 frtig, Stefánia homlokfűrt mindenféle színben 2 frt darabja. Továbbá különleges fonatokat hajból u. m. óralánczot, karpereczet, nyakéket, mellűt, fülbevalót, gyűrűt stb. a legutányosabban és a legújabb minta szerint. Nagy raktár a legfinomabb bajusz, szakál és hajfestékből, barna vagy fekete, melynek négy heti valódl szín és jó tartásáért felelősség vállalatik ára 3 frt. Nagy raktár mindenféle francia és angol illatszerekből. Megrendelések parókáknál fejmérték és minden hajzikknál minta beküldés mellett utánvétellel eszközöltetnek, nem tetsző tárgyak visszaeseréltetnek. 931

Számos megrendelésért esedezve

Lizakofszky A. Dezső
hajkereskedő.
Budapest, Király-u. 36.

Alapított 1872-ben.

Alapított 1872-ben.

Avult női félparókák festésre és a rongált helyek új hajjal való helyettesítésére elfogadtatnak. Ára 2 frt.

Fodrászoknak női hajvátásokat és vágott nyers haját a legújabb és legújabbban számitom minden mennyiségben.

Hirdetések

felvétetnek az

„**EGYENLŐSÉG**”

kiadóhivatalában.

Meghívás

a „Pesti magyar kereskedelmi bank”
45-ik rendes közgyűlésére,

mely

1888. márczius hó 17-én délutáni 6 órakor
a bank helyiségében megtartatni fog.

Tárgyak:

1. Az igazgatóságnak jelentése.
2. A felügyelő bizottságnak jelentése, a mérleg megállapítása, a nyeresény felosztása iránti határozat és a felmentés megszavaztatása.
3. Az igazgatóság négy tagjának megválasztása az alapszabályok 36. §-a értelmében.
4. A felügyelő-bizottság négy tagjának megválasztása.

Az alapszabályok 19., 20. és 21. §§-ai értelmében minden részvényes, kinek részvényei 3 hónappal a közgyűlés előtt a bank könyveiben nevére be vannak jegyezve, jogosítva van a közgyűlésben résztvenni, vagy magát meghatalmazott által helyettesíttetni, kinek azonban szintén részvényesnek kell lennie.

A szavazati jog érvényesítése ezéljából a részvények az alapszabályok 18-ik §-a értelmében folyó évi márczius hó 14-ig a bank irodájában letendő, hol is az 1875 évi XXXVII. törvényezikk 198. §-a és az alapszabályok 45. §-a értelmében a megvizsgált évi mérleg a felügyelőbizottság jelentésével együtt 8 nappal a közgyűlés előtt átvehető.

Budapesten, 1888. február 28-án.

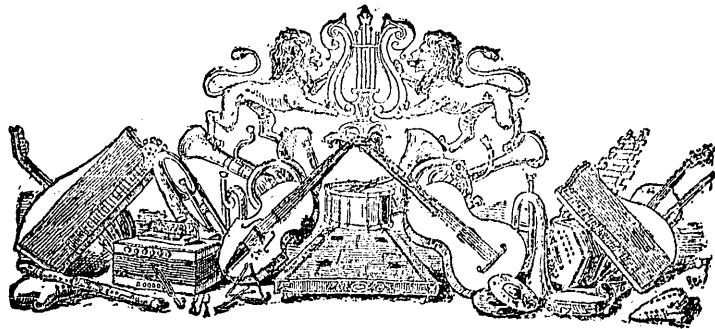
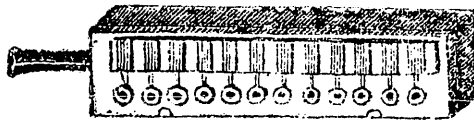
Az igazgatóság.

Sternberg Armin

hangszergyára Budapesten, VII. Kerepesi-ut 36.

(szemben a Rókus-kórházzal)

Legújabb Harmonika-Fuvola 12 billentyűvel, kellemes hangokkal; bárkinek igen kellemes mulató-eszköz. Ára: 2 frt. Mindennemű hangszerek nagy raktára. 200 kép-pel díszített nagy hangszerkatalogus kívánatra ingyen. Harmonikáról külön árjegyzék. Javítások pontosan teljesíttetnek.